

MŪSU žodis

2013/6



www.lass.lt
www.musuzodis.lt





J. GIROUST. EDIPAS KOLONE

Prancūzų dailininkas Jean Antoine Teodore Giroust (1753-1817) būdamas 17 metų pradėjo studijuoti dailę neoklasikinės krypties pradininko J.M.Vieno studijoje. Kartu šioje grupėje mokėsi ir J.L.David. 1775 metais būsimojo dailininko mokytojas J.M. Vien tapo Prancūzų meno akademijos Romoje direktoriumi ir su J.L.Davidu išvyko į Romą. J.Giroust 1778 metais už savo paveikslus gavės Romos meno premiją išvyko į Italijos sostinę pas savo mokytoją. Už paveikslą „Edipas Kolone“ J.Giroust buvo priimtas į meno akademiją. Paveiksllo kompoziciją dailininkas paėmė iš J.L.Davido paveiksllo „Elgetaujantis Belizarijus“, nutapytu 1781 metais. Su šiuo paveikslu skaitytojai turėjo galimybę susipažinti vartydami žurnalo „Mūsų žodis“ 2004 metų pirmajį numerį.

Priminsime, kad Edipas, graikų mito personažas, buvo Tėbų karaliaus Lajo ir Jokastės sūnus. Lajui buvo išpranašauta, kad jis nužudys sūnus, todėl naujagimis buvo nuneštas į kalnus ir ten paliktas. Rastą kūdikį piemuo atidavė auginti Korinto karaliui Polibui. Suaugęs Edipas laikė Polibą ir jo žmoną Meropę tikraisais tėvais. Sužinojęs, kad užmuš tėvą ir ves motiną, Edipas pabėgo nuo jų auginusios Meropės ir Polibo. Atsitiko, kaip buvo pranašauta, - kelyje Edipas užmušė Lają. Vėliau, tapęs Tėbų karaliumi,

vedė Jokastę. Išaiškėjus nusikaltimui, Edipas išsidurė akis ir išvyko į Koloną.

Dailininkas savo paveiksle pavaizdavo Edipą, sedintį prie šventyklos su puošniomis kolonomis. Nuo pečių nuslydės raudonas apsiaustas, iki juosmens apnuogintas dar gana stiprus senolio kūnas. Dešiniaja ranka Edipas rodo į vieną iš dviejų besivaidjančių sūnų - tą, ant kurio galvos plunksnomis puoštas šalmas, kuris stovi išsigandęs. Ant kelių parpuolusi, kairiąją Edipo ranką laikanti, lyg saugojanti brolij nuo prakeiksmo, klūpo Antigonė - ištikimoji tévo duktė, atlydėjusi į Koloną buvusį karalių. Už nugaras stovi kita Edipo duktė - Ismenė. Ji bando sulaikyti tévo link žengiantį brolij. Suprantamas tévo jtūžis - sūnūs Eteoklis ir Polineikas negali pasidalinti valdžia. Tačiau seserų pastangos sutaikyti tévą su sūnumis nueis veltui. Edipas prakeiks abu sūnus - šie žus kovodami vienas su kitu. Dailininkas, siekdamas susitiprinti emocinę įtampą, naudoja gerai žinomą būdą - nutapo dangumi atplaukiančius grēsmingus audros debesis.

Šis vidutinio dydžio 164x194 cm aliejumi ant drobės 1788 metais nutapytas paveikslas saugomas Dalaso (JAV) meno muziejuje.

Vytautas GUDONIS